

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

לפני: כב' השופטת יעל אנגלברג שהם

המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד אייל נון

נגד

הנאשם:

ת.ז. - [REDACTED]
ע"י ב"כ: עו"ד אלעד שרון

הכרעת דין

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של ניכוי משכרם של עובדים זרים בשיעור העולה על המותר על פי תקנות עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) (שיעור ניכוי מהשכר בעד מגורים הולמים), התש"ס - 2000 (להלן - "התקנות") ובניגוד להוראות סעיף 2(ב)(4) לחוק עובדים זרים התשנ"א - 1991 (להלן - "חוק עובדים זרים" או "החוק").

בפתח הדברים וכמצוות סעיף 182 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, הנני מקדימה מודיעה כי החלטתי לזכות את הנאשם מכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום. להלן ובהתאם להוראות החוק, נימוקי החלטתי.

האישום

1. הנאשם, חקלאי המתגורר במושב [REDACTED] ומעבד שטחים במושב [REDACTED], העסיק בחודשים מרץ - מאי 2004 בהיתר כדין ששה עובדים, אזרחי תאילנד (להלן - "העובדים הזרים"), בביצוע עבודות שונות ועיבוד מטעים. על פי הנטען בכתב האישום, ניכה הנאשם משכרם של העובדים ניכויים העולים על המותר על פי דין ועל השיעור שנקבע בתקנות. בגין עובדות אלה יוחסה לנאשם עבירה על הוראות סעיף 2(ב)(4) לחוק עובדים זרים.
2. הנאשם כפר בעבירה המיוחסת לו וטען כי הסכומים נוכו בהתאם לשיעור שהיה קבוע בתקנות במועד הרלוונטי.
3. על הנאשם הוטל קנס מינהלי בגין העבירה נשוא כתב האישום ובגין עבירה נוספת של ניכוי משכר בניגוד להוראות סעיף 25 לחוק הגנת השכר התשי"ח - 1958 (להלן - "חוק הגנת השכר"),

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 09-1291

אולם הוא בחר להישפט. במהלך הדיונים בהליך שבפני חזרה בה המאשימה מהאישום בעבירה על ניכוי בניגוד לחוק הגנת השכר.

4. המחלוקת העיקרית בין הצדדים היא בשאלה - האם הניכוי שנעשה משכרם של העובדים נעשה בשיעור העולה על המותר על פי התקנות, אם לאו?

לא הייתה מחלוקת בין הצדדים בנוגע להעסקת ששה עובדים זרים; בנוגע לשיכונם בבית במושב חלץ; ובנוגע לשיעורים שנוכו משכרם בגין הוצאות המגורים (להלן - "הניכוי"). המחלוקת בין הצדדים נגעה בשניים אלה -

א. סוגיית הבעלות במגורים שבהם שוכנו העובדים הזרים, האם מדובר במגורים שבבעלות הנאשם, אם לאו. כפועל יוצא משאלה זו - מהו הסכום המותר בניכוי משכר העובדים בגין המגורים?

ב. מה התעריף המותר בניכוי במועד שבו בוצע הניכוי?

הראיות

5. מטעם המאשימה העידו מפקחי המאשימה מר יוסי שבת (להלן - "מר שבת"), מר גיורא מויאל (להלן - "מר מויאל") ומר אבי גבאי (להלן - "מר גבאי") וכן מר שלמה שטיין (להלן - "מר שטיין").

המאשימה הגישה את תיאור המקרה (ת/1), רשימת עובדים (ת/2), הזמנת הנאשם לחקירה (ת/3), הודעות מר שטיין (ת/4), הסכם שותפות בין הנאשם למר שטיין (ת/5), הודעת נאשם (ת/6), פניית הנאשם למאשימה (ת/7), הסכם שנמסר למאשימה על ידי הנאשם לשכירות מגורים במושב חלץ (ת/8), יומן חקירות (ת/9), תלושי שכר (ת/10), הסכמי העסקה (ת/11), אישורי ביטוח רפואי (ת/12), תעודות בירור פרטים (ת/13) ותעודות עובד ציבור (ת/14).

מטעם הנאשם העידו הוא עצמו, יועצת המס הגב' [REDACTED] (להלן - "גב' [REDACTED]") ומר [REDACTED] (להלן - "מר [REDACTED]"). עוד הגיש הנאשם את טופס הנימוקים להטלת קנס מינהלי (ג/1).

הכרעה

6. הנאשם הואשם בעבירה על פי סעיף 2(ב) (4) לחוק עובדים זרים הקובע -

"(ב) מי שעשה אחד מאלה -

...
(4) העביד עובד זר בלי שהעמיד לשימוש מגורים הולמים בהתאם להוראות סעיף 1 או ניכה משכרו של העובד הזר סכום העולה על השיעור שנקבע בתקנות לפי אותו סעיף"

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

שיעור הסכומים המותרים לניכוי נקבעים בתקנות המתפרסמות מעת לעת תוך שקיימת בהן אבחנה על פי אזור המגורים ועל פי היות המעסיק בעליו של מקום המגורים או שמא הוציא הוצאות לשם שכירת מקום מגורים עבור העובדים. הוראות תקנה 2 לתקנות עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) (שיעור ניכויים מהשכר בעד מגורים הולמים), תש"ס-2000 (להלן - "התקנות"), קובעות -

(א) הסכום המרבי שרשאי מעביד לנכות משכרו החודשי של עובד זר כהחזר הוצאות המעביד למגורים הולמים לפי סעיף 1 לחוק יהיה כמפורט בטור ב' להלן לצד כל אזור מגורים כמפורט בטור א':

טור א'	טור ב'
אזור מגורים	סכום בשקלים חדשים
ירושלים	...
תל אביב	...
חיפה	...
מרכז	...
דרום	...
צפון	...

"(ב) היו המגורים בבעלות המעביד, ינכה משכר עובד זר סכום שלא יעלה על מחצית הסכום הנקוב בתקנת משנה (א), לפי הענין; לענין זה יראו מגורים כנמצאים בבעלות המעביד כל עוד לא הציג המעביד למפקח חוזה שכירות לגבי הדירה שבה מתגוררים עובדיו וקבלות על תשלום שכר דירה בעדה." (הדגשה שלי - י.א.ש.).

ואילו הוראות תקנה 3 קובעות -

"(א) נוסף על הסכום שמעביד רשאי לנכות לפי תקנה 2, רשאי הוא לנכות משכרו החודשי של עובד זר בעד הוצאות נלוות סכום מרבי של ... שקלים חדשים."

וכעולה מסעיף ההגדרות -

"הוצאות נלוות - הוצאות בגין שימוש במגורים, לעניין מים, חשמל וארנונה."

יש להדגיש כי הנטל להוכחת האשמה, הן ביסוד העובדתי, הן ביסוד הנפשי, מוטל על כתפי המאשימה. ספק סביר בקיומו של אחד מיסודות אלה פועל לטובת הנאשם ויביא לזיכויו.

היסוד העובדתי

א. הבעלות על המגורים

7. לטענת הנאשם, המגורים נשכרו על ידו לשם הלנת העובדים הזרים ואילו המאשימה טוענת, כי המגורים היו בבעלותו של הנאשם.

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

טענת המאשימה נסמכת על דברי הנאשם בפני החוקר עת ציין כי המגורים מצויים בבעלותו (ת/6 עמ' 2 שורות 13-14) ועל עדותו של מר [REDACTED] שותפו של הנאשם שציין כי לנאשם שטחים במושב [REDACTED] וכי העובדים לנו במושב [REDACTED] בחצריו של מר [REDACTED] (עמ' 33 שורות 8-9 לפרוטוקול).

8. הנאשם טען מנגד, כי החוקרים לא ביצעו חקירה הולמת וממצה בעניין בעלותו במגורים; כי הבעלים במקום היא אמו של מר [REDACTED] והבעלים בפועל היה מר [REDACTED]; כי העביר למאשימה הסכם שכירות מחודש 3/04 (ת/8) ואף הודיע על כך למר מויאל ביום 19.2.07 (ת/9 עמ' 2) אך חוקרי המאשימה לא טרחו לבדוק את טענותיו ולא לבצע פעולות חקירה נוספות. עוד הוסיף הנאשם כי תשובתו בחקירה שלפיה המגורים מצויים בבעלותו ניתנה על רקע העובדה כי התקשר בהסכם לשכירות מקום המגורים. לדבריו, מעולם לא גר במושב [REDACTED] אין בבעלותו משק חקלאי במושב זה, משפחתו אינה בת המושב ואין הוא יכול להיות הבעלים של מגורי העובדים המצויים במושב [REDACTED]. לדבריו, רק עיבד שטחים חקלאיים במושב [REDACTED] ומעדות המפקח שלפיה סכום הניכוי המותר עומד על שיעור של 217 ₪ עולה כי למעשה טענתו התקבלה.

9. עיון בהסכם (ת/8) שהציג הנאשם מעלה כי זה לשונו -

"הסכם למגורי תאילנדים שנערך בין [REDACTED] מושב חלץ לבין [REDACTED]"

1. אצל [REDACTED] ממושב [REDACTED] מוכן להעמיד במשקו מגורים עבור העובדים התאילנדים של [REDACTED].
  2. תמורת מגורי התאילנדים ישלם [REDACTED] את כל העלויות הכרוכות במגורים אלו (שכירות, מים, חשמל, אחזקה, טיפול בתאילנדים וכו').
  3. כל נזק שיגרם במגורי התאילנדים או במשקו של [REDACTED] יהיה באחריותו של [REDACTED] ללא קשר לתשלומים בגין מגורי תאילנדים.
  4. [REDACTED] מצידו ידאג לתקינות המגורים ולכל השרותים הנלווים להם זקוקים התאילנדים לפי הסכמי העבודה עימם".
- (להלן - "הסכם השכירות")

הסכם השכירות אינו מפרט תשלום סכום כלשהו בגין השכירות. משנשאל על כך הנאשם, השיב כי הסכום השתנה מידי חודש בהתאם להוצאות שהיו באותו חודש (עמ' 40 שורות 1-3 לפרוטוקול). בעניין זה טענה המאשימה כי אין לקבל את ההסכם כמשקף התקשרות אמיתית שכן חסרים בו פרטים מהותיים; ההסכם הוצג זמן רב לאחר חקירת הנאשם על ידי מפקחי התמ"ת, הוא עומד בסתירה לדברים שאמר בעת החקירה שלפיהן המגורים מצויים בבעלותו ומהווה עדות כבושה. עוד ציינה המאשימה, כי גם מהיבט חזותי של המסמך ניתן לראות כי נערך זמן רב לאחר "ההתקשרות" לכאורה בין הנאשם לבין מר אברהם שכן הגופן שבו נרשם המסמך ושאינו גופן מקובל, זהה לגופן שבו נכתבה פנייתו של הנאשם לחוקרי התמ"ת ואשר אליה צורף

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

"הסכם השכירות" כשלטענת הנאשם, בין מועד עריכתם של שני המסמכים חלפו כשלוש-ארבע שנים.

עוד טענה המאשימה, כי לא הוצגה כל ראיה לתשלום כלשהו למר [REDACTED] בגין שכירות מגורי העובדים.

10. הוראת התקנות מעבירה את הנטל להוכיח כי מגורים אינם מצויים בבעלותו, לכתפי המעביד וקובעת חזקה שלפיה כל עוד לא הציג המעביד חוזה שכירות לגבי הדירה שבה מתגוררים עובדיו וקבלות על תשלום שכר דירה בעדה, **מוחזק** הוא כבעליו של מקום המגורים.

דיני הראיות מכירים בקיומן של חזקות, הן חזקות שבדין, הן חזקות שבעובדה (א. הרנון **דיני ראיות** חלק ראשון עמ' 193-197) אלא שקיומה של חזקה אינה משנה את חלוקת הנטלים הבסיסית המוטל על המאשימה לשכנע בקיומן של היסודות העובדתיים והנפשיים של העבירה ואך מעבירה את נטל הבאת הראיות על כתפי הצד שהחזקה פועלת לחובתו (ראו לעניין זה - דנ"א 1516/05 **מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד נב(2) 813; הרנון שם, עמ' 196).

הוראת תקנה 2(ב) הקובעת כי "**לענין זה יראו מגורים כנמצאים בבעלות המעביד כל עוד לא הציג המעביד למפקח חוזה שכירות לגבי הדירה שבה מתגוררים עובדיו וקבלות על תשלום שכר דירה בעדה**", מהווה חזקה שבדין הניתנת לסתירה. חזקה זו מבוססת במקורה על נסיון החיים שאין אדם מלין עובדיו אלא במקום שבבעלותו או ששכר לצרכיו. ומכאן שהוא בעליו של מקום המגורים או יכול הוא להציג ראיות להוכיח כי שכר את המקום. עם זאת, כאמור, חזקה שכזו, ככל חזקה אחרת, ניתנת לסתירה.

משמעותה של החזקה בתקנה 2(ב) היא, כי הנטל לסתור את הקביעה לעניין הבעלות במגורים מוטל על כתפי המעביד אלא שאין להסיק מכך שהדרך היחידה לסתור את החזקה היא בהצגת חוזה שכירות או קבלות על הוצאות, ולטעמי, אם ימציא המעסיק ראיה אחרת ניתן יהא לראות בה כעומדת בתנאים לסתירה החזקה.

11. הנאשם הציג הסכם הנחזה להיות הסכם שכירות ומשכך, עומד הוא לכאורה בנטל הנדרש בתקנה 2(ב), אלא שהמאשימה מבקשת שלא לקבל מסמך זה כראיה מהימנה. על פניו יש יסוד לטענת המאשימה. הסכם השכירות נחזה כמסמך שנערך בד בבד עם פניית הנאשם למאשימה כשלוש שנים לאחר המועד שנטען לגביו; הסכם השכירות עצמו אינו נוקב בכל סכום כדמי שכירות ונעדר אף סממנים מהותיים אחרים המקובלים בהסכמי שכירות.

אלא מאי? -

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

המפקח מר שבת העיד כי הקביעה שלפיה מצויים המגורים בבעלות הנאשם מקורה בדברי הנאשם בפני החוקר כי המגורים בבעלותו (עמ' 27 שורות 32-23 לפרוטוקול). לעמדתו, גם מקום שבו שוכר אדם שטחים במושב, יש לראות את אותם השטחים כמצויים "בבעלותו". לטענת מר [REDACTED] על רקע דברים אלה, לא נערכה כל בדיקה נוספת לעניין בעלותו של הנאשם במקום וזאת למרות שבשלב מאוחר יותר ציין הנאשם כי הוא אינו הבעלים. המפקח מר גבאי העיד כי הוא עצמו לא ערך כל בדיקה לגבי בעליו של המשק שבו התגוררו העובדים הזרים (עמ' 13 שורות 6-1 לפרוטוקול) ואילו המפקח מר מויאל העיד כי הנאשם העביר לידי המאשימה עותק מהסכם השכירות אך לאור העובדה שבתחילה אמר שהמגורים בבעלותו ולא היו בידי הוכחות כי שכר את המקום, קבע כי מדובר בעדות כבושה ועל כן בחר שלא לזמן את מר [REDACTED] לבחינת גרסת הנאשם. מר מויאל הודה בחקירתו כי לא פנה לנאשם להמציא קבלות לעניין תשלום דמי שכירות (עמ' 18 ועמ' 20 לפרוטוקול).

מעדותו של מר [REDACTED], עד התביעה, עולה כי העובדים לנו בחצריו של מר [REDACTED] ששימש כמנהל העבודה של הנאשם בשטחים במושב [REDACTED] (עמ' 32 לפרוטוקול).

בפניי נשמעו עדויות מטעם הנאשם ומהן עולה הטענה החד משמעית כי לנאשם לא היה כל חלק בנחלה שבשטחה התגוררו העובדים. מר [REDACTED] העיד כי המגורים הוקמו בשטח המשק של אמו, כי הוא הבן הממשיך במשק וכי כיום מתגוררים במקום עובדים זרים של חבר אחר. עוד העיד מר [REDACTED] כי הנאשם סייע בידו להקים את המגורים, שילם את הוצאותיהם השוטפות ואף קיזז משכרו מידי חודש בגין עלות הבנייה (עמ' 52-47 לפרוטוקול).

12. ממכלול הדברים עולה כי הלכה למעשה אין כל ראיה פוזיטיבית לכך שהנאשם הוא בעלים של מקום מגורי העובדים הזרים. יצויין כי הדרך להוכיח בעלות במקרקעין פשוטה למדי ומצריכה פנייה לרשויות המקרקעין שבספריהן מנוהלים רישומי הזכויות במקרקעין השונים במדינה. איש מהצדדים לא פנה לקבלת רישום שכזה והשאלה המתעוררת היא לחובת מי יש לזקוף את העדר הבאת הראיה במקרה דנן.

13. המאשימה נסמכת גם על העולה מעדותו של מר [REDACTED] שלפיה, הנאשם סייע בידו להקים את המגורים שבהם מתגוררים העובדים. וכי יש לראות במימון הבנייה ראיה לבעלות הנאשם במגורים. אין לקבל טענה זו. לא ניתן לראות בסיוע זה משום פעולה המקימה בעלות במגורים וזאת לאור הוראות סעיף 12 לחוק המקרקעין התשכ"ט - 1969 הקובעות -

"הבעלות בקרקע חלה גם על הבנוי והנטוע עליה ועל כל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה, ואין נפקא מינה אם המחוברים נבנו, ניטעו או חוברו בידי בעל המקרקעין או בידי אדם אחר."

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

מכאן, כי כל עוד לא הוכח אחרת, הוראת הדין היא כי המחוברים במקרקעין ובענייננו מגורי העובדים, אף אם הוקמו על ידי הנאשם או במימונו (עניין השנוי אף הוא במחלוקת לאור טענת הנאשם והעד כי הסכומים הובאו בחשבון במסגרת ההתחשבות ביניהם (עמ' 48 שורות 22-23 לפרוטוקול)), מצויים בבעלות המחזיק במקרקעין.

14. בבואי לשקול את מכלול הראיות שבפני - את עדות מר [REDACTED] כי הוא בעליהם של המגורים כאשר למעשה אין חולק כי הנאשם אינו בעליהם של השטחים [REDACTED] בוודאי שלא במובן הקנייני; את העובדה כי טענות המאשימה מבוססות בעיקר על "הודיית" הנאשם בפני החוקר בעניין "בעלותו" במגורי העובדים והודאה זו ניתנת גם לפרשנות אחרת כנטען על ידי הנאשם, היינו, בלשונם של בני אדם "בעלות" אינה תמיד במשמעות של בעלי הקניין אלא במשמעות של מחזיק בו; משלא נמצאה כל ראיה אחרת התומכת בטענת המאשימה כי המגורים הם בבעלות הנאשם, משלא נסתרה טענת הנאשם ומר [REDACTED] כי הנאשם שילם למו [REDACTED] בגין מגורי העובדים; ומשנמנעה המאשימה מלחקור את טענות הנאשם אף שהובאו בפניה עוד בטרם החליטה על הגשת כתב האישום, משבחרה שלא לברר דבר עם מר [REDACTED] בעלי המקרקעין, ולמעשה לא השלימה את חקירתה - ולמרות שאיני נותנת אמון בטענת הנאשם שלפיה נערך ת/8 בזמן אמת - מצאתי כי הנאשם הרים את הנטל לסתור את החזקה שלפיה התגוררו העובדים במגורים שבעלותו, וודאי ברמה המקימה ספק סביר בטענת המאשימה לבעלות הנאשם במגורי העובדים.

ויודגש, כי מקום שכל טענת המאשימה מבוססת על "הודיית" הנאשם שניתנת לפרשנויות שונות ומשהובאה בפניה עדות מאוחרת יותר, אף שלעמדתה מהווה זו "עדות כבושה", חובתה של המאשימה לבחון את העדות לגופה. המאשימה בחרה שלא לעשות כן ודבר זה פועל לחובתה.

15. אשר על כן, מתקבלת הטענה כי הנאשם אינו בעליהם של מגורי העובדים ועל יסוד קביעה זו יש לבחון את טענות המאשימה לניכויים שלא כדין.

ב. סכום הניכוי

16. לטענת המאשימה, הסכום המותר בניכוי במועד הרלוונטי עמד על סך של 217.44 ₪ לחודש לו המגורים לא היו מצויים בבעלות הנאשם ואם המגורים בבעלותו, סכום הניכוי המותר עומד על מחצית, היינו, על הסך של 108.72 ₪ לחודש.

לטענתה, משאין מחלוקת, כי הנאשם ניכה משכר העובדים בחודשים מסוימים 306 ₪ ובחודשים אחרים 280 ₪, חרגו הסכומים שנוכו משכר העובדים מהסכום המותר על פי התקנות.

17. לטענת הנאשם, משנשכרו המגורים על ידו ולא היו בבעלותו, משכולל רכיב "שווי הדיור" גם את ההוצאות הנלוות המותרות בניכוי, משרשאי הוא לנכות גם תשלום בגין הביטוח הרפואי

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

- בשיעור של 117 ₪ בחודש ומשפעל על פי הנחיות והוראות [REDACTED], אין לקבוע כי הוכחו יסודות העבירה הן העובדתית הן הנפשית.
18. כעולה מהתקנות שהיו בתוקף עד ליום 31.12.03 ושפורסמו ביום 30.12.02 בתחולה מיום 1.1.03 עמד שיעור הניכוי המותר בגין מגורים שבבעלות מעביד באיזור [REDACTED] על הסך של 231.20 ₪ ועל הסך של 75.40 ₪ בגין הוצאות נילוות, סך הכל 306.60 ₪.
- על פי התקנות שפורסמו ביום 31.3.04 (ק"ת 6301) ותוקפן בתחולה רטרואקטיבית מיום 1.1.04, הועמד שיעור הניכוי באיזור [REDACTED] על הסך של 217.44 ש"ח בתוספת הוצאות נילוות בסך של 73.94 ₪, סך הכל - 291.38 ₪ לחודש.
- כאמור, מואשם הנאשם בכך שבשכר חודש מרץ 2004 ניכה משכר העובדים סך בשיעור של 306 ₪ ובחודשים אפריל - מאי 2004 סך של 280 ₪.
19. ראשית, יש לדחות את טענת המאשימה כי רכיב "שווי הדיור" שבמסגרתו בוצע הניכוי אינו יכול לכלול גם את הוצאות המגורים וגם את "ההוצאות הנילוות". משמדובר בשניהם בהוצאות בגין מגורים, ככל שהסכום הכולל אינו עולה על השיעור המותר בחוק, אין מקום לקבוע כי נעשה ניכוי ביתר.
20. לגופה של עבירה - משלא שוכנעתי כי המגורים שבהם התגוררו העובדים הזרים, היו בבעלותו של הנאשם ומשלא נסתרה גרסתו כי הוציא הוצאות בגינם, הרי שבכל הנוגע לאישומים בגין חודשים אפריל - מאי 2004, לא עלה שיעור הניכוי משכר העובדים הזרים על השיעור הקבוע בחוק שעמד באותה העת על הסך של 291.38 ₪ לחודש.
- באשר לחודש מרץ 2004, אכן בהתבסס על התקנות לשנת 2004, צודקת המאשימה כי הניכוי בסך של 306 ₪ עלה על הניכוי המותר בחודש זה שעמד על הסך של 291.38 ₪ ובכך הוכח היסוד העובדתי של העבירה נשוא האישום.

היסוד הנפשי

21. העבירות נשוא כתב האישום נקבעו כעבירות של אחריות קפידה. בעבירות אלו די בקיומה של "מודעות" ליסוד העובדתי או אף ב"עצימת עיניים", כדי להקים את היסוד הנפשי הנדרש. הפסיקה הכירה במצב של "עצימת עיניים" - היינו מצב שבו נמנע אדם מלבחון דבר מה, אף שהוא עשוי לחשוד כי הוא אסור - כעונה על דרישת ה"מודעות". וכך קבע בית המשפט העליון בפרשת ורשבסקי לעניין עצימת עיניים -

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

"**עצימת עיניים**" (shutting one's eyes) או "עיוורון מכוון" (wilful blindness), הינם חריג לידיעה ממשית של רכיב הכוונה הפלילית ודרך חלופית להוכחת הידיעה הממשית. מצב נפשי של עצימת עיניים כמוהו, בעיני החוק, כידיעה ממשית, והוא נעוץ בהימנעות מלבחון ולבדוק מצב דברים שלגביו עשוי להיות חשד כי אסור הוא; הוא מתקיים כאשר הנאשם חשד בנוכחותה של העובדה הנדונה אך נמנע מלחקור בדבר, הואיל ו"לא רצה לדעת", פן תתאשר העובדה ואזי לא יוכל להכחיש, לאחר מעשה, שידע עליה. בנסיבות כאלה - המעידות על מצב נפשי, שיש בו גוון של חוסר תום-לב - אפשר כמעט לומר כי הנאשם באמת ידע."

וקובע בית המשפט העליון את הדרך שעל הנאשם לילך בה -

"... כאשר הנסיבות מעלות חשד לגבי מצב דברים אסור, שומה על הפרט לוודא את המצב לאשורו בטרם יבצע את המעשה, ואין הוא יכול להישען על אי הידיעה הפורמאלית ולהסתתר מאחוריה, אפילו אם מתקשה הוא לערוך את הבירור עובר למעשה." (ע"פ 538/89 מיכאל ורשבסקי נ' מדינת ישראל, פ"ד מד (2) 870; הדגשה שלי - י.א.ש.)

22. לטענת המאשימה, משהיסוד הנפשי הנדרש בעבירות מסוג זה שבענייננו, הינו יסוד נפשי של עצימת עיניים, די בהוכחות מודעות בהיבט האובייקטיבי, האם נוצרו נסיבות שהיו צריכות לעורר את חשד הנאשם לקיום אפשרות ביצוע עבירה, על מנת לעמוד בדרישת היסוד הנפשי. המאשימה גורסת, כי הדעת נותנת שהנאשם המעסיק עובדים זרים במשך מספר שנים מודע **לחשיבות** הוראות החוק הקובעות את שיעורי הניכוי המותרים ולא בכדי "נזכר" בדיעבד להציג חוזה שכירות שיאפשר לו לנכות סכומים גבוהים יותר. לעמדתה, בנסיבות שבהן העסקת העובדים אינה חד פעמית אלא העסקה קבועה וסדירה, אלה נסיבות שעל הנאשם היה לברר בעצמו בנוגע לניכויי השכר המותרים בשכר העובדים ומשלא עשה כן, יש בכך כדי לבסס את היסוד הנפשי הנדרש לעבירות מסוג זה.

לטענת הנאשם, מעדותה של יועצת המס **_____** עולה, כי לא היה לו כל חלק בהפקת תלושי השכר ו/או עריכתם ו/או בקביעת סכומי הניכוי המפורטים בתלוש. התלושים נערכו על יד **_____** וככל הנראה נפלה טעות ולא עודכנו הסכומים החדשים על פי התקנות. לדבריו, משפנה לגורם מקצועי ומשלא נשאל דבר בנוגע לידיעתו ו/או הבנתו ו/או את הכרותו את הוראות החוק, לא הרימה המאשימה את הנטל להוכחת היסוד הנפשי של העבירה נשוא כתב האישום.

23. איני יכולה לקבל את טענת המאשימה.

עיון בתקנות הקובעות את שיעורי הניכוי לשנת 2004 מעלה כי הן פורסמו ביום 31.3.04 בתחולה רטרואקטיבית מיום 1.1.04. מעדותה של יועצת **_____** אשר מנהלת חשבונות של גופים חקלאיים רבים **_____** ובמסגרתם ניהלה אף את חשבונותיו של הנאשם, עולה כי לנאשם לא היתה יד בקביעת סכומי הניכוי משכרם של העובדים, הוא לא לקח חלק בהפקת תלושי השכר

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 1291-09

וככל הנראה מי שערך את התלושים לחודש **מרץ 2004** מטעם [REDACTED] לא היה מודע לשיעורי הניכוי החדשים שפורסמו **ימים ספורים** לפני ביצוע התשלום.

אף שאין לומר כי אי ידיעת הדין פוטרת מאחריות, ואף שככלל נדרש מעביד לברר מהם ניכויי השכר המותרים, אין הדברים מתאימים לנסיבות שבתיק זה.

משפורסמו התקנות רק ביום **31.3.04** בתחולה רטרואקטיבית מיום **1.1.04**, משלא נסתרה גרסת הנאשם שלפיה פנה להפקת תלושי השכר באמצעות [REDACTED] שהוא גורם מקצועי ומיומן המנהל חשבונותיהם של גופים רבים בתחום החקלאות והאמון על התשלומים המחוייבים והניכויים המותרים משכרם של עובדים זרים בתחום החקלאות, משעולה כי הוא באופן אישי לא היה מעורב בניכוי ומשעולה כי בחודש שלאחר מכן, עודכנו הניכויים כדין על פי התקנות וזאת עוד בטרם נערכה הביקורת - לא מצאתי כי התקיים בעניינו של הנאשם היסוד הנפשי הנדרש להקים אחריות פלילית.

יודגש, כי התקנות תוקנו רטרואקטיבית ובמרחק של כ- 3 חודשים ממועד תחולת התיקון. אדם מן הישוב, אף אם הוא נוהג להעסיק עובדים במשך מספר שנים, אינו יכול לצפות ולחשוש מידי יום האם תוקנו תקנות הניכוי באופן רטרואקטיבי. העובדה כי מייד בחודש שלאחר מכן תוקן שיעור הניכוי יש בה כדי להצביע על העדר התנהגות עבריינית לפחות בכל הנוגע לשיעורי הניכוי. יתר על כן בחודשים **אפריל - מאי 2004** נוכה מידי חודש סכום הנמוך מסכום הניכוי המותר ב- **11** ₪ לחודש. לטענת הגב' וינר נעשה הדבר על מנת לתקן את הניכוי העודף בחודש **מרץ 2004**. משלא נסתרה טענה זו, יש גם בה לחזק את טענת הנאשם כי השגה בניכוי העודף בחודש **מרץ 2004**, תוקנה מיד עם קבלת המידע על התיקון הרטרואקטיבי של התקנות ובכך מתאיין היסוד הנפשי של העבירה.

24. באשר לטענת הנאשם כי זכאי היה לנכות סכום של כ- 100 ₪ לחודש בגין הוצאות הביטוח הרפואי ששילם בעבור העובדים משאין חולק כי בוטחו בביטוח רפואי כדין (ת/12) - איני מוצאת להדרש לה, היות שאף שלכאורה עולים הדברים מאישור חברת הביטוח, לא הוכח כי הנאשם שילם או התחייב לשלם את דמי הביטוח הרפואי.

באשר לטענת זוטי דברים - לאור התוצאה שאליה הגעתי, אין מקום להדרש לטענה זו.

בשולי הדברים

25. בחינת העניין שבפני מעלה כי בטרם בחרה המאשימה להגיש את כתב האישום ראוי היה שתבחן לעומק את טענות הנאשם הן לגבי אי היותו בעלים של מגורי העובדים, הן לגבי שיעור הניכוי המותר. בעניין שהובא לפתחו של בית הדין דומה היה כי ידה של המאשימה היתה "קלה על חתימת כתב האישום" יתר על המידה.

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

הע"ז 09-1291

אחרית דבר

26. לאור כל האמור, הריני מזכה את הנאשם, מכל העבירות המיוחסות לו בכתב האישום.
27. לאור הדברים העולים מפסק הדין, ועל מנת להעמיד את הדברים על תיקונם, תשלח המזכירות עותק מפסק הדין ליועצים המשפטיים של משרד התמ"ת ושל משרד הפנים.
28. בהסכמת הצדדים תישלח הכרעת הדין אליהם בדואר.
- ניתנה היום, כ"ה תשרי תשע"ד, (29 ספטמבר 2013), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

יעל אנגלברג שהם, שופטת

